

Gesch. d. Ned. Taal, maar ook hier en daar zijn talrijke artikelen in de *N. Taalgids*. Ook bij Royen vindt men wel eens iets van dien aard, b.v. in *Spraak en Taal* (1933). Bij Logeman, Simons, Kruisinga is daar minder kans op.

¹⁴² De Jager, *Taalk. Magazijn* 4, 149-174; het stuk is niet diep wetenschappelijk; het was een voorlezing voor een onderwijzers-vereeniging (1840). J. Woltjer's eerstvermelde rede herdrukt in *Verzamelde redevoeringen en Verhandelingen* I (1931) 98-146. De gedachte, die aan het woord ten grondslag ligt in de eerste hoofdstukken van Genesis, wordt door Steinthal e.a. niet alleen van theologisch, maar ook van philologisch standpunt onjuist weergegeven, zegt W. De groote vraag, waar alles op aankomt, is deze: langs den weg der evolutie uit de uitingen van het dier opgeklommen, of uit de prototype, in het Goddelijk wezen zelf bestaande, door de schepping, afgedaald? (146) — Vergelijk daarmede, hetgeen dezelfde uitsprak in de rede *Ideëel en Reëel* (1896) in zelfde uitg. 224 (en vlg. aant.). — Zie over Katholieke Taalwetenschap nog aant. 138. Vgl. nog Royen, *Taal en Spraak* 3.

¹⁴³ Hierover leze men de boven reeds aangehaalde redevoering *Ideëel en Reëel* van J. Woltjer, die zijn uitgangspunt nam in H. Paul's beweren, dat de „gemeinsprache” niets dan een „abstraction” zou zijn, en tegen zijn veel te individualistische opvatting der taal zich met klem verzette. (Zie aangeh. uitg. 178 vlg., 223 vlgg). „De gave der taal behoort tot het beeld Gods in den mensch. Adam geeft den dieren reeds namen, vóór hij nog iemand had die tegenover hem stond” — — „Wij rekenen met het feit der zonde, ook op het terrein der taalwetenschap — — Slordigheid en nalatigheid zoowel als gemaaktheid in het spreken, bederven de taal; het woord *bederven* kan echter in het Woordenboek van Paul geen plaats vinden” (224-225). Vgl. Paul, *Prinzipiën*⁴ 37-38 en 404: hoofdstukken *Die Sprachspaltung* en *Die Gemeinsprache*.

¹⁴⁴ Ik herinner hier slechts voor de merkwaardigheid aan de fanatiek-Darwinistische artikelen van Moltzer in *De Taal- en Letterbode* II (1871), nog wel van belang om de vermelding der literatuur, waaruit hij zijn wijsheid putte: Darwin, L. Büchner, Heyse (ook autoriteit van Roorda), F. W. Farrar (*Chapters on Language* 1865), Schleicher (kort voor zijn vroegen dood ook met Darwin instemmend), Bleek (met *Vorwort* van Haeckel) e.a. Gedurig spot Moltzer daarbij met de bijbelsche voorstelling. De geweldige kloof tusschen mensch en dier, en beider „taal”, be- teekent voor Moltzer met deze leermeesters ook niets. Is dit alles nu reeds lang voorbij? Jespersen sloot zich in zijn eerste